

них рядів Фур'є. Крім того, він одержав важливі результати з біомеханіки в області стоматології. Розроблені вченим і його учнями методи розрахунків мають велику універсальність, апробовані на практиці, впроваджені й широко використовуються при проектуванні й створенні раціональних конструкцій в енергомашинобудуванні та ракетно-космічній техніці.

Отримані Я.М. Григоренком наукові результати відомі широким колам фахівців у нашій країні й за кордоном, відображені у 26 монографіях і більш ніж 400 наукових статтях. Ярослав Михайлович створив наукову школу, у якій під його керівництвом проводиться велика робота з розвитку різних аспектів теорії та розробки методів розрахунку в галузі неоднорідних анізотропних оболонок і пружних тіл. Він підготував 7 докторів і 40 кандидатів наук, які працюють як в Україні, так і за її межами.

Я.М. Григоренко брав участь у багатьох міжнародних конференціях, симпозіумах і семінарах, які відбувалися в Японії, США, Греції, Німеччині, Бельгії, Великій Британії, Австрії, Польщі.

Внесок ученого в механіку твердого деформованого тіла відзначений кількома преміями. За цикл робіт із загальної теорії оболонок і дослідження полів напружень в оболонках складної будови й форми Я.М. Григоренко з авторським колективом визнаний гідним Державної премії УРСР

у галузі науки і техніки (1979). Він є автором четвертого тому багатотомної монографії «Методи розрахунку оболонок», відзначеної Державною премією УРСР у галузі науки і техніки (1986). Йому присуджено іменні премії — ім. М.К. Янгеля АН України (1985) та ім. О.М. Динника АН України (1996).

Ярослав Михайлович проводить велику науково-організаційну роботу. Він є заступником академіка-секретаря Відділення механіки АН України, членом Національного комітету України й членом Російського національного комітету з теоретичної та прикладної механіки, входить до складу наукових рад АН України з проблем «Механіка деформованого твердого тіла», «Підвищення надійності й довговічності машин і споруд», «Наукові основи теплових машин», «Обчислювальна математика». Він член редколегії міжнародного наукового журналу «Прикладная механика» та інших часописів. Заслуги Я.М. Григоренка у цій сфері відзначено урядовими нагородами: орденом Трудового Червоного Прапора, вісьмома медалями та Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Наукова громадськість, колеги та друзі щиро вітають Ярослава Михайловича зі славним ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, нових звершень та наукових відкриттів.

70-річчя

академіка АН України В.Т. ГРІНЧЕНКА

4 жовтня виповнилося 70 років знаному вченому в галузі механіки академіку АН України Вікторові Тимофійовичу Грінченку.

В.Т. Грінченко народився в 1937 р. Навчався в Київському державному університеті ім. Т.Г. Шевченка, де розпочав свою дослідницьку роботу під керівництвом вида-

них вчених-механіків академіків А.Д. Коваленка та Г.М. Савіна. Після здобуття вищої освіти в 1959 р. він продовжив наукову роботу в Інституті механіки НАН України. Колектив інституту було залучено до вирішення складних завдань, пов'язаних із розвитком ракетної техніки. Роботи Віктора Тимофійовича в цей час були спрямовані на вивчення особливостей напруженого стану шаруватих оболонок, що знаходилися під дією інтенсивного нерівномірного нагріву. Оцінки такого напруженого стану були важливими для визначення працездатності елементів ракетної техніки при їх вході в атмосферу з космічними швидкостями. Розроблені В.Т. Грінченком методи розв'язання відповідних граничних задач та встановлені залежності рівня напруженості в залежності від механічних характеристик матеріалів у шаруватих конічних оболонках одержали позитивну оцінку фахівців КБ «Південне». Отримані результати лягли в основу кандидатської дисертації, яку Віктор Тимофійович успішно захистив у 1963 р.

У подальшому коло наукових інтересів В.Т. Грінченка постійно розширювалося. Крім складних статичних задач термопружності неоднорідних пружних тіл, постановка яких стимулювалася потребами ракетної техніки, об'єктом його досліджень стають динамічні процеси в пружних тілах. Результати фундаментальних досліджень закономірностей статичного деформування просторово розвинених пружних тіл, формування їх спектрів власних частот та форм коливань узагальнені вченим у докторській дисертації, яку він захистив у 1973 р.

Практичні потреби розвитку гідроакустики в 70-ті роки і тісна співпраця з таким провідним науково-технічним центром України як НДІ «Гідроапарат» визначили основні напрями наукової роботи Віктора Тимофійовича у той період. Його роботи стали значним внеском у розвиток такого

новітнього напрямку механіки як електропружність. Пружні матеріали із сильним п'єзоефектом широко використовувалися при створенні гідроакустичних випромінювачів. Дослідження поведінки конструктивних елементів з таких матеріалів з урахуванням динамічної взаємодії з рідиною дало можливість напрацювати практично важливі рекомендації щодо управління характеристиками акустичних систем. На основі таких рекомендацій було створено новий тип низькочастотного випромінювача зі змінною резонансною частотою, гідроакустичні екрани, прозорі для потоку рідини і непрозорі для звуку та ін.

У 1976 р. В.Т. Грінченко починає читати курс лекцій «Основи акустики» для студентів електроакустичного факультету Київського політехнічного інституту. Цей курс він читав незмінно до кінця 90-х років. У 1980 р. йому присвоєно звання професора на кафедрі акустики та акустоелектроніки.

На початку 80-х років наукові інтереси Віктора Тимофійовича пов'язані в основному з вивченням акустичних ефектів у нестационарних потоках рідини. Для розвитку таких досліджень в Інституті гідромеханіки НАН України в 1981 р. було створено лабораторію, а згодом відділ гідродинамічної акустики. Відтоді наукова діяльність В.Т. Грінченка зосереджена в Інституті гідромеханіки НАН України. З 1981 р. він обіймає посаду заступника директора з наукової роботи і керівника відділу гідродинамічної акустики. В 1987 р. його обрано директором Інституту гідромеханіки НАН України, на цій посаді він працює і сьогодні. З 1995 р. — академік НАН України.

Наукова робота вченого у 80-ті роки пов'язана з вивченням закономірностей генерації звукових полів турбулентними потоками та полів пульсацій тиску на поверхнях тіл, що обтікаються рідиною за умов великих швидкостей. Під керівництвом Ві-

ктора Тимофійовича в Інституті було створено експериментальну базу для дослідження акустичних характеристик видовжених гідроакустичних антен, що буксуються. Результати цієї роботи знайшли практичне застосування при створенні об'єктів низькочастотної гідроакустичної техніки.

На початку 90-х років очолюваний В.Т. Грінченком колектив акустиків Інституту гідромеханіки НАН України був переорієнтований на дослідження в галузі медичної акустики. Одержано важливі результати, що стосуються особливостей механізму генерації звуків дихання, вивчено акустичні характеристики респіраторної системи людини. Під безпосереднім керівництвом Віктора Тимофійовича створено комп'ютерний комплекс для реєстрації та обробки звуків дихання. Комплекс пройшов всі необхідні тестування і рекомендований Міністерством охорони здоров'я України для використання в медичних закладах.

Багато уваги В.Т. Грінченко приділяє і науково-організаційній діяльності. Він є редактором двох наукових часописів: «Акус-

тичний вісник» та «Прикладна гідромеханіка», членом редакційної колегії журналу «Доповіді НАН України», співредактором англomовного «Міжнародного журналу з механіки рідини» (США). Віктор Тимофійович постійно бере участь у роботі організаційних комітетів вітчизняних та міжнародних наукових конференцій. Велике значення в організації досліджень з механіки в Україні мають керовані ним постійно діючі семінари в Інституті гідромеханіки НАН України та Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка. Протягом шести років він був головою експертної ради ВАК України з механіки. Організаційна робота В.Т. Грінченка забезпечила можливість формування та багаторічного функціонування єдиної в Україні спеціалізованої вченої ради із присудження наукових ступенів доктора і кандидата наук з акустики. Він підготував 8 докторів і 15 кандидатів наук.

Наукова громадськість, колеги та учні щиро вітають Віктора Тимофійовича з ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, плідної праці та нових досягнень на благо Вітчизни.

70-річчя академіка НАН України П.Ф. ГОЖИКА

21 жовтня виповнилося 70 років відомому вченому в галузях палеонтології та стратиграфії, четвертинної та морської геології академіку НАН України Петрові Феодосійовичу Гожику.

П.Ф. Гожик народився в 1937 р. у смт. Гоща на Рівненщині. Після закінчення середньої школи в 1954 р. вступив на географічний факультет Чернівецького державного університету, який закінчив із відзнакою в

1959 р. Дипломна робота здібного студента «Геоморфологія і четвертинні відклади Кельменецького та Сокирянського районів УРСР» дістала високу оцінку визнаного фахівця четвертинної геології України професора П.К. Заморія, який запросив Петра Феодосійовича до аспірантури на кафедрі геоморфології Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. Проте з об'єктивних причин цього не сталося, і дея-